

Z činnosti hudebních knihoven – IAML

TEMATICKÉ KATALOGY VZÁCNÝCH HUDEBNÍCH SBÍREK

Jitřenka Pešková

Evidence hudebních pramenů a jejich zpřístupňování prostřednictvím edic tematických katalogů patří v evropské muzikologii 2. poloviny 20. století k základním povinnostem každé národní vědy. V České republice byly v 60. letech provedeny systematické průzkumy historických fondů zámeckých, klášterních a farních archivů a knihoven, muzejních sbírek, pozůstalostí ředitelů kůrů apod. Od roku 1965 je podrobná evidence dochovaných historických hudebnin postupně soustředována v rámci Souborného hudebního katalogu na půdě hudebního oddělení Národní knihovny ČR. Do konce roku 1998 zde je s důkladným katalogizačním popisem evidováno na 400 000 historických hudebnin.

Na tento projekt navazuje ve spolupráci s nakladatelstvím Editio Supraphon ediční řada CATALOGUS ARTIS MUSICAE IN BOHEMIA ET MORAVIA CULTAE (Artis musicae antiquioris catalogorum series), v níž dosud vyšly následující svazky tematických katalogů vzácných hudebních sbírek:

Vol. I/1, 2

DOMUS LAURETANA PRAGENSIS. Catalogus collectionis operum artis musicae.

Composuit Oldřich Pulkert.

Pragae, Editio Supraphon 1973.

Pars prima: Catalogus. 331 p., initia musica.

Pars secunda: Operum artis musicae initia transcripta et indices. 127 p.

Sbírka z kůru pražské Lorety patronované šlechtickým rodem Lobkoviců má kromě domácích mistrů bohatě zastoupeny vídeňské autory z doby klasicismu s nápadným množstvím děl Michaela Haydna.

Vol. II

J. A. SEYDL DECANI BERONENSIS OPERUM ARTIS MUSICAE COLLECTIO. Catalogus.

Composuit Jaroslav Holeček.

Pragae, Editio Supraphon 1976. 201 p., initia musica, indices.

Sbírka berounského děkana R. P. J. A. Seydla mj. dokládá absorbování především komorní hudby údobí klasicismu kulturním prostředím provinčního města.

Vol. III

COLLECTIO ECCLESIAE BŘEZNICENSIS.

Catalogus collectionis operum artis musicae.

Composuit Jitřenka Pešková.

Pragae, Editio Supraphon 1983. 381 p., initia musica, indices.

Sbírka z kostela sv. Ignáce jezuitské koleje, kterou prošel též Václav Pichl a Jan Ev. Antonín Koželuh, obsahuje vedle regionálních autorů (J. J. Ryba) též hudebniny bavorské, vídeňské aj. provenience, a to včetně symfonií.

Vol. IV/1, 2

ECCLESIA METROPOLITANA PRAGENSIS.

Catalogus collectionis operum artis musicae.

Composuit Jiří Štefan.

Pragae, Editio Supraphon 1983, 1985.

Pars prima: Auctorum nominibus signata opera manu scripta. A-K. 480 p., initia musica.

Pars secunda: Auctorum nominibus signata opera manu scripta. L-Z. Opera manu scripta anonyma, quaedam monogramatis signata. Opera typis exscripta. 512 p., initia musica, indices.

Sbírka z kůru pražského metropolitního chrámu sv. Víta obsahující přes 1700 skladeb má své těžiště v repertoáru 18. století. Vedle děl ředitelů svatovítského kůru je nejvíce zastoupen A. Caldara (90), A. Reichenauer (38), J. A. Hasse (34), J. J. Fux (19), F. Mancini (17), N. A. Porpora (14), F. B. Conti (11), A. Lotti (11).

Vydané svazky uvedené řady se setkaly s pozitivním ohlasem doma i v zahraničí. Za všechny recenze zde uvedme alespoň onu z pera americké muzikoložky a znalkyně české hudby Barbary Hampton-Renton: „Badatelé o Haydnovi, Mozartovi a Beethovenovi už dávno rozpoznali důležitost mnoha dochovaných českých hudebních sbírek. Avšak materiály těchto sbírek poskytují doklady o hudební aktivitě mnoha dalších skladatelů v daném zeměpisném regionu Čech a Moravy ...“ (Notes 1985, Vol. 42, č. 1).

České hudební archivy se staly nepostradatelným zdrojem mnohdy unikátních pramenů nejen v případě jmenovaných skladatelů, ale i pokud jde o A. Vivaldiho, J. J. Fuxe, A. Caldaru, Ch. W. Glucka, M. Haydna a mnoha dalších.

Na přelomu let 1998/1999 byly vydány další dva svazky ediční řady tematických katalogů:

Vol. V/1, 2

CAROLIDE LIECHTENSTEIN-CASTELCORNO EPISCOPI OLOMUCENSIS OPERUM ARTIS MUSICAE COLLECTIO CREMSIRII RESERVATA.

Catalogus.

Composuerunt Jiří Sehnal et Jitřenka Pešková.

Pragae, Bibliotheca nationalis Rei publicae Bohemicae - Editio Supraphon 1998. 979 p., initia musica, indices.

Pars prima: Auctorum nominibus signata opera manu scripta. A-SW.

Pars secunda: Auctorum nominibus signata opera manu scripta. SW-Z. Opera manu scripta anonyma et collectanea auctorum diversorum. Opera typis edita.

Moravskou lokalitu Kroměříž (Kremsier) netřeba historikům barokní hudby představovat. Jako sídlo bohatého olomouckého biskupství a posléze arcibiskupství byla Kroměříž od počátku baroka oblíbenou biskupskou rezidencí, vybavenou vedle chrámových staveb a zámeckého komfortu i nádhernými zahradami a také zámeckou dvorní kapelou.

Z jejího dochovaného archivu poprvé těžili žáci a odchovanci vídeňského semináře prof. Guida Adlera už na samém počátku 20. století. Materiály z kroměřížských biskupských fondů, obsahujících množství jinde nedochovaných děl skladatelů vídeňského a salcburského dvora, vycházejí v rámci edice Denkmäler der Tonkunst in Österreich (DTÖ) od roku 1905 do dnešních dnů (zatím poslední svazky s Biberovými instrumentálními díly připravil k vydání v rámci DTÖ prof. J. Sehnal). Podobně je tomu v edicích anglických (A. Bertali, A. Poglietti, J. H. Schmelzer ad.), italských (G. Carissimi), německých (P. da Palestrina), rakouských (G. Muffat), slovenských (S. Capricornus), slovinských (J. Handl-Gallus, J. K. Dolar) a samozřejmě českých (A. Michna, P. J. Vejvanovský, Ph. J. Rittler ad.). Mnoho z těchto děl už dávno proniklo do koncertního repertoáru řady evropských souborů.

Tematický katalog Liechtensteinovy sbírky přináší s veškerou dokumentací důkladný popis sbírky, vzniklé v letech 1664-1695. Svými 1088 katalogizačními jednotkami představuje kroměřížský biskupský fond „nejucelenější organicky vzniklou sbírku z druhé poloviny 17. století ve střední Evropě“ (J. Sehnal). Nejpočetněji zastoupeným autorem sbírky je zcela přirozeně kroměřížský „tubicen campestris“ (polní trubač) a současně „chori praefectus“ P. J. Vejvanovský (asi 1639-1693), který stál dlouhá léta v čele biskupské zámecké kapely. Nemenší význam má sbírka díky souboru skladeb H. I. F. Bibera, a to jak těch, které vznikly za jeho působení v Kroměříži, tak těch, které posílal od roku 1673 do Kroměříže ze svého nového působiště u arcibiskupského dvora v Salcburku. Vedle skladeb dalších českých autorů (Michna, Mazák, Melcelius, Wentzeli ad.) zaujme sbírka souborem skladeb autorů kolem vídeňského dvora včetně dvorních skladatelů Bertaliho, Sancese, Schmelzera ad.

Publikace obsahuje vedle tematického katalogu úvodní studii J. Sehnala, je zde přetištěn původní inventář z roku 1695, dále je publikace vybavena pokyny pro uživatele katalogu, obrazovými přílohami včetně průsvitek, příslušnými rejstříky a dalšími přílohami. Původní texty jsou rovněž v němčině a angličtině.

Vol. VI/1, 2

COLLECTIO FRATRUM MISERICORDIAE KUKUSSIENSIS. Catalogus.

Composuit Michaela Freemanová-Kopecká.

Pragae 1998. 657 p., initia musica, indices.

Pars prima: Albrechtsberger-Labler.

Pars secunda: Lickl-Zimmermann et Anonymus.

Hudební sbírka hospitálu milosrdných bratří z Kuksu (18./19. stol.) představuje pro současnost „jeden z nejpozoruhodnějších, svým způsobem jedinečných fondů české provenience“ (M. Freemanová).